

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Jahongirov Burxon</i> O'ZBEKISTON VA BUYUK BRITANIYA MUNOSABATLARI	13-18
<i>Kenjayev Sardor Nurmurod o'g'li</i> AMIR TEMUR DAVRIDA MINTAQADA KATOLIK CHERKOVI FAOLIYATI	19-23
<i>Atamuratova Dilafruz Rashidovna</i> XORAZM TARIXINI O'RGANISHDA "TARJIMON" GAZETASINING AHAMIYATI	24-28
<i>Karimbayeva Salomatxon, Isxakov Bexzod Barkamalovich</i> FARG'ONA VODIYSI O'ZBEKLARI MODDIY MADANIYATIGA DOIR QARASHLAR TAHLILI	29-34
<i>Лукашова Наталья Михайловна</i> ИСТОРИЯ ТАШКЕНТА 30-Х ГОДОВ XVIII - ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX ВЕКА, ПРЕДСТАВЛЕННАЯ В РУССКИХ ИСТОЧНИКАХ	35-40
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> 1991–2025-YILLARDA O'ZBEKISTON-HINDISTON DIPLOMATIK VA TA'LIMIY HAMKORLIGINING RIVOJLANISHI: TARIXIY ASOSLAR VA ZAMONAVIY ISTIQBOLLAR	41-44
<i>Turdimuratov Yangiboy Allamuratovich</i> ETNOIQTISODIYOT XO'JALIK FAOLIYATI SEGMENTI SIFATIDA, UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI, FUNKSIYALARI VA SHAKLLARI	45-52
<i>Tursunov Farrux G'ulomovich</i> QASHQADARYO VOHASI TOJIKLARINING HUNARMANDCHILIK TAOMILLARIDAGI O'ZGARISHLAR	53-58
<i>Mullajanova Xosiyat Yazdankulovna</i> XIX ASR OXIRIDA RUS GEOGRAFIK JAMIYATNING ILMIY TADQIQOTLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	59-63
<i>Муминов Азизбек</i> ИСТОРИЯ ЖИЗНИ И НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАФАЭЛЯ ПАМПЕЛЛИ, ПРИЕХАВШЕГО В ТУРКЕСТАН В НАЧАЛЕ XX ВЕКА	64-69
<i>Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li</i> YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDA AYOLLAR OBRAZI – DINIY-SIYOSIY RAMZ SIFATIDA	70-74
<i>Tuyev Fazliddin Erkinovich</i> BUXORO, NAVOIY VA SAMARQAND VILOYATLARIDAGI MUZEYLARINING XORIJIY ALOQALARI	75-80
<i>Mamatqulov Bekzod Sherozovich, Shonazarov Elnur Abbos o'gli</i> QASHQADARYO VILOYATIDA AYOLLAR BANDLIGI VA YENGIL SANOAT TARMOQLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY ROLI: TARIXIY TAHLIL VA NATIJALAR	81-85

<i>Jumayeva Shohida Choriyevna</i> SURXONDARYO VILOYATIDA CHORVACHILIK SOHASIDA MUTAXASSISLAR TAYYORLASH JARAYONIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR	86-90
<i>Azatov Allayar</i> RIVOJLANGAN O'RTA ASRLAR YOZMA MANBALARIDA QUYI AMUDARYO HAVZASI VA "XORAZM DENGIZI" TO'G'RISIDAGI MA'LUMOTLAR	91-99
<i>Ro'ziyeva Mashxura Abdimuminovna</i> LO'LILARDA O'ZLIKNI ANGLASHNING ZAMONAVIY JIHATLARI	100-105
<i>Orunbayev Asli</i> IKKINCHI MASHRUTIYAT JARAYONIDA JÖN TURKLAR HARAKATI VA RESPUBLIKA G'OYALARINING SHAKLLANISHI	106-113
<i>Matyaqbov Toyirjon Sultanbayevich</i> XORAZM VOHASI NEOLIT DAVRI O'RTA BOSQICHI KULOLCHILIGI XUSUSIDA BA'ZI MULOHAZALAR	114-116

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna, Abduljalilov Xojiakbar Abduljalil o'g'li</i> O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XUSUSIY SEKTORNING O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	117-122
<i>Bazarova Gulnora Gulamovna</i> O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDA SHANXAY HAMKORLIK TASHKILOTI.(UMUMIY MAQSADLAR YO'LIDAGI RIVOJLANISH).....	123-127
<i>Yadiyarova Shahnoza</i> THE ROLE OF THE MARKETING SYSTEM IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF LOCAL ENTERPRISES	128-135
<i>Нурмуродов Камолитдин Пирмаматович</i> НАУЧНЫЕ ВЗГЛЯДЫ К ПОНЯТИЮ ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ	136-141
<i>Mamatqulova Muxlisa Mamirjanovna</i> O'RMON XO'JALIGINI MOLIYALASHTIRISHNING BYUDJET VA BYUDJETDAN TASHQARI MANBALAR HISOBIGA MOLIYALASHTIRILISHI	142-146
<i>Olimjonova Sexriyo Muzaffar qizi</i> TURIZM INDUSTRIYASI VA MEHMONDO'STLIK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH	147-150
<i>Anvarova Muhsinakhon Otabek kizi</i> THE ROLE OF BIOSPHERE RESERVES AND NATIONAL PARKS IN TOURISM	151-154

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Yusupova Ranoxon Tolibjonovna</i> TECHNICAL DEVELOPMENT AS AN ETHICAL-STRATEGIC RESOURCE	155-158
<i>Adilov Zafar Yunusovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIYNING INSON KAMOLATI HAQIDAGI FALSAFIY QARASHLARI	159-165

<i>Xo'janova Tamara Jo'raevna</i> YANGI DAVR VA HOZIRGI ZAMON FALSAFASIDA AXBOROT URUSHLARINI O'RGANISHNING PARADIGMALARI	166-170
<i>Narziyev Zubaydillo Ibodilloevich</i> AZIZIDDIN NASAFIYNING "ZUBDAT UL - HAQOYIQ" ASARI TASAVVUF FALSAFASIGA OID MUHIM MANBA	171-175
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> YOSHLARDA MA'NAVIY VA AXLOQIY QIYMATLAR: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY O'RTASIDAGI TENGSIZLIKLAR VA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	176-179
<i>Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich</i> UMAR SUXRAVARDIYNING "AVORIF UL-MAORIF" ASARINING IJTIMOIY-AXLOQIY TAHLILI	180-185
<i>Shamsutdinova Nigina Karimovna</i> ABU ALI IBN SINO IRFONiy QARASHLARI: «TA'BIRI MANZIL» ASARI MISOLIDA	186-190
<i>Pardayeva Marhabo Davlatovna</i> "ODAMIYLIK" TUSHUNCHASINING ZAMONAVIY KONTEKSTDA TRANSFORMATSIYASI	191-197
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SHARQ FALSAFASIDA IJTIMOiy ADOLAT TAMOYILLARI: FOROBIYNING FALSAFIY MEROSI MISOLIDA	198-203
<i>Muxtorova Tutixon</i> ZAMONAVIY DUNYODA YOSHLARNING MA'NAVIY-RUHIY BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY MASALALARI	204-211
<i>Xakimov Abdulboqi</i> YOSHLARDA MANTIQUIY VA TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDA FALSAFANING AHAMIYATI	212-216
<i>Sardorbek Jabbarov Buron o'g'li, Mirzakhmedov Abdurashid Mamasidiqovich</i> ISTE'MOLCHILIK JAMIYATIDA AHOLINING ISTE'MOL ME'YORI	217-224
<i>Taniqulov Jonibek Ashirkulovich</i> TA'LIM MADANIYATI VA UNING FALSAFIY FUNDAMENTLARI: KONSEPTUAL YONDASHUVLAR, GNOSEOLOGIK ILDIZLAR VA AKSIOLOGIK TAHLIL	225-229
<i>Бердалиева Севара Дамировна</i> СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВ АЛЛАМА ЮСУФА ХОСА ХАДЖИБА В РЕШЕНИИ СОВРЕМЕННЫХ ЭТИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	230-234
<i>Хушбоков Ойбек Уралович</i> СОВРЕМЕННАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОНЦЕПТОСФЕРА УЧИТЕЛЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	235-239
<i>Fayziyev Xurshid Jumayevich</i> VOLTER DAVRIDA FRANSIYADA MA'NAVIY MIHITNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	240-244
<i>Muxiddinova Hakimaxon G'ulomovna</i> EKOLOGIK TAFAKKUR VA YASHIL IQTISODIYOT – UCHINCHI RENESSANSNING YANGI FALSAFIY PARADIGMASI SIFATIDA	245-250

<i>Zokirov Mirzo</i> MAMLAKATLARNING TANAZZUL VA TARAQQIYOTINI BELGILOVCHI IJTIMOIY-FALSAFIY OMILLAR	251-255
--	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Jo'rayev Nabi Narziyevich</i> O'ZBEK MILLIY LINGVOMADANIYATINING QADIMIYLIK VA ZAMONAVIYLIK ASOSLARI	256-262
<i>Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> PRAGMATICS OF GENDERED COMMUNICATION IN ENGLISH	263-267
<i>Zaripova Matluba Kulfidinovna</i> GRAMMATICAL MEANS OF EXPRESSING PEJORATION IN UZBEK AND RUSSIAN	268-271
<i>Sayipova Dilobar Raximovna</i> ADABIYOT FANIGA OID KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARINING AHAMIYATI	272-275
<i>Soibova Gulchiroy Bakhtiyorjon qizi</i> TRANSLATION ISSUES IN THE GENERAL AND SPECIFIC OCCURRENCE OF THE HORSE IN ENGLISH AND UZBEK CULTURES	276-281
<i>Zokirova Shaxzoda Nodirjon qizi</i> TELEVISION AS A RHETORICAL ARENA: THE MANIFESTATION OF CLASSICAL RHETORICAL CANONS IN MODERN TV GENRES	282-288
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KRIMINALINGVISTIK BIRLIKLARINING SHAKLLANISHINING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI	289-293
<i>Abduraximova Feruza Boxadirovna</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA OT YASOVCHI QO'SHIMCHALARNING QIYOSIY TAHLILI	294-300
<i>Jalolova Feruza Normurodovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK XALQ ERTAKLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI	301-305
<i>Ahrorova Nigina Anvarovna</i> MIFOLOGIK TASAVVURLAR MUAYYAN VOQELIK MOHIYATI	306-309
<i>Razikov Baxtiyor Kosimovich</i> MEMLAR TILIDAGI NEOLOGIZM: QOIDABUZARLIKMI YOKI INNOVATSIYAMI? O'ZBEK RAQAMLI DISKURSI MISOLIDA	310-314
<i>Kutbiddinova Nazokatkhon Dovudkhon qizi</i> GENDER-BASED DIFFERENCES IN THE USE OF PHRASEOLOGISMS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	315-319
<i>Nazarova Sabrina Zafarjon qizi</i> YOZMA NUTQDAGI GRAMMATIK BUZILISHLAR: AGRAMMATIK DISGRAFIYANING LINGVISTIK VA NEYROPSIXOLOGIK ASOSLARI	320-323
<i>Ёлдашалиева Мадина Зиёджон кызы</i> ЖЕНСКОЕ СЧАСТЬЕ КАК ПРИНЯТИЕ ЛЮБВИ И ЗАЩИТЫ В ПОВЕСТИ ЧИНГИЗА АЙТМАТОВА «ТОПОЛЁК МОЙ В КРАСНОЙ КОСЫНКЕ»	324-326

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Salimova Diyoraxon Baxtiyorjon qizi</i> HAVO TRANSPORTIDA TASHUVCHI JAVOBGARLIGINING NAZARIY DOKTRINASI	327-333
<i>Abdullayev Rustam Kaxramanovich</i> JINOYATLARNI TERGOV QILISHDA RAQAMLI DAKTILOSKOPIYANING IMKONIYATLARI	334-339
<i>Давронов Атобек Равшанович</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ СУБЪЕКТ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА: ДОКТРИНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ	340-349
<i>Eshturdiyeva Farangiz Baxodir qizi</i> O'ZBEKISTONDA HUQUQ IJODKORLIGI SIYOSATI: STRATEGIK PRINSIPLAR VA ULARGA YANGICHA NAZARIY YONDASHUV	350-355
<i>Исламов Самандар Олимжон угли</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КРИПТО-АКТИВОВ В СТРАНАХ СНГ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ	356-363
<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanyshbayevich</i> AYBLOV TUSHUNCHASI, TURLARI VA UNING JINOYAT-PROTSESSUAL HUQUQ TIZIMIDAGI O'RNI	364-370
<i>Ikramov Abrorbek Kamoliddinovich</i> ASSOZ BOYISH NATIJASIDA VUJUDGA KELGAN MAJBURIYATLAR	371-375
<i>Muxitdinova Firuza, Saidakamal Mamasoliyev</i> ZAMONAVIY AXBOROT MAKONIDA INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISHNING XALQARO-HUQUQIY ASOSLARI	376-380
<i>Бахриддинова Бехруза Бахриддиновна</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНЫХ ПОДХОДОВ К СОВРЕМЕННОМУ ПОНИМАНИЮ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА	381-388
<i>Axmedov Dilshod Baxramovich</i> MA'MURIY SUDLARDA PROKUROR ISHTIROKINI SAMARALI TA'MINLASHNING AMALIY MASALALARI	389-394
<i>Shodmonov Farrux Fayzullo o'g'li</i> DAVLAT BOSHQARUVIDA TRANSCHEGARAVIY SUVLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	395-401
<i>Bozorov Ulug'bek</i> TEXNIKA YO'NALISHI OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARNI KASBIY-HUQUQIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MODEL I	402-407
<i>Nurullayeva Djamilya Sayfiyevna</i> O'ZBEKISTONDA SPORT TASHKILOTLARINING HUQUQIY MAQOMI VA ULARNING MOLIVAVIY MUSTAQILLIGI	408-413
<i>Reymbayeva Guldaulet Kurbanbayevna</i> TURIZM XIZMATI SOHASIDA ISTE'MOLCHI HUQUQLARINI HUQUQIY TA'MINLASH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	414-420

<i>Shirinqulov Baxtiyor Iftixor o'g'li</i> MEHNATNI MUHOFAZA QILISH QOIDALARINI BUZISH JINOYATLARINI TERGOV QILISHDA KO'ZDAN KECHIRISH TERGOV HARAKATINI O'TKAZISHNING TAKTIK XUSUSIYATLARI	421-428
<i>Salomov Xumoyun</i> OMMAVIY-HUQUQIY MUNOSABATLARDA QONUNIYLIKNI TA'MINLASHDA PROKURATURA ORGANLARINING AHAMIYATI	429-433
<i>Kakhramonova Aziza</i> THE PRINCIPLE OF INTERNATIONAL LAW ENSURING THE RIGHT OF A CHILD TO LIFE, SURVIVAL AND DEVELOPMENT AND ITS ESSENCE	434-437
<i>Xoliqova Gavhar Ramazon qizi</i> XALQARO XUSUSIY HUQUQDA ALIMENT MAJBURIYATLARINI TARTIBGA SOLISHNING KOLLIZION MASALALARI	438-444
<i>Sharipov Firdavs Xolnazarovich</i> OLIY MAJLIS QONUNCHILIK PALATASINING QONUN IJODKORLIGI FAOLIYATIDA AYRIM YORDAMCHI TUZILMALARNING ISHTIROKI	445-450
<i>Nugmanov Nugman Abdullayevich, Nizomova Nastarin Vladimirovna</i> PARTICIPATION OF WOMEN IN SHAPING THE DIGITAL LEGAL SPACE	451-456
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARINI EMOTSIONAL VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	457-462
<i>Nabiullin Rishat Xismatullovi, Raxmonov Azizbek Abdullajonovich</i> XORIJDA KORPORATIV SPORTNI RIVOJLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA XORIJ TAJRIBASINI JORIY ETISH	463-468
<i>Xudayberganov Otabek Erkinovich</i> BASKETBOL VOSITALARI VA MUAMMOLI O'QITISH USULLARI YORDAMIDA JISMONIY MADANIYAT FAKULTET TALABALARINING KASBIY KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	469-474
<i>Nishonova Dilafruz</i> O'QUVCHILARDA IQTISODIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	475-480
<i>Davletyarova Laylo Baxodirovna</i> YENGIL ATLETIKADA TRENERLIK FALSAFASINI RIVOJLANISHI	481-486
<i>Madrahimov Alisher Maxammadibroximovich</i> O'RTA MAKTAB O'QUVCHILARI O'RTASIDA ZO'RAVONLIK PROFILAKTIKASINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	487-493
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА: ВЛИЯНИЕ НА МОТИВАЦИЮ И КАЧЕСТВО ОБУЧЕНИЯ	494-500
<i>Nosirov Murod Zakirovich, Jonibekova Sevara Dilmurod qizi</i> FIZIK JARAYONLARNI KOMPYUTERDA MODELLASHTIRISH ORQALI TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH	501-508

<i>Mattiyeva Feruza Begmatdulabovna</i> ZAMONAVIY LINGVODIDAKTIK YONDASHUVLAR ASOSIDA TARJIMA DARSLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	509-515
<i>Qarshiboyeva Maftuna Komiljon qizi</i> RAQAMLI MUHITDA O'SMIR YOSHDAGI BOLALARNING ESTETIK EHTIYOJLARINING SHAKLLANISHI	516-519
<i>Usmonqulov Jo'rabek Erkin o'g'li, Kubayiva Sarvinoz Asrorbek qizi</i> TALABALARNING KASBIY MAHORATINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING O'RNI VA AHAMIYATI	520-525
<i>Xayitova Dilovar Ismat qizi</i> STEAM INTEGRATSIYASI ORQALI AXBOROT-PROTSESSUAL TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO'LLARI	526-532
<i>Soliyeva Muqaddas Nurnazarovna</i> THE EFFECTIVENESS OF TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT) IN UZBEK CLASSROOMS	533-537

Received: 15 September 2025

Accepted: 1 October 2025

Published: 10 October 2025

Article / Original Paper

DEVELOPMENT OF CORPORATE SPORTS ABROAD AND IMPLEMENTATION OF FOREIGN EXPERIENCE IN UZBEKISTAN

Nabullin Rishat Khismatulovich

State Physical Culture and Sports of Uzbekistan university professor

Rakhmonov Azizbek Abdullajonovich

Associate Professor of Alfraganus University

Abstract. This article discusses the development trends of corporate sports, its positive impact on economic and social indicators, a stable moral and psychological environment, and the promotion of a healthy lifestyle in organizations by involving employees in physical activity. Therefore, the introduction of positive experience in the development of corporate sports abroad in our country. Physical culture and corporate sports are effective factors for attracting the population to mass sports. Corporate sports as a means of physical activity of employees at enterprises are described as widespread in many countries of the world.

Keywords: corporate sports, development trends, globalization, trends, qualified specialists, foreign experience.

XORIJDA KORPORATIV SPORTNI RIVOJLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA XORIJ TAJRIBASINI JORIY ETISH

Nabiullin Rishat Xismatullovi

O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti professori

Raxmonov Azizbek Abdullajonovich

Alfraganus universiteti dotsenti

E-mail: a.raxmonov@afu.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada korporativ sportning rivojlanish tendensiyalari, uning iqtisodiy va ijtimoiy ko'rsatkichlarga ijobiy ta'siri, barqaror axloqiy va psixologik muhit, xodimlarni jismoniy faoliyatga jalb qilish orqali tashkilotlarda sog'lom turmush tarzini olib borish ilmiy qiziqish uyg'otishi to'g'risida. Shuning mamlakatimizda xorijda korporativ sportni rivojlantirish bo'yicha ijobiy tajribani joriy etish. Jismoniy tarbiya va korporativ sport aholini ommaviy sport bilan shug'ullanishga jalb qilishning samarali omillar haqida. Korporativ sport korxonalarda xodimlarning jismoniy faolligi vositasi sifatida dunyoning ko'plab mamlakatlarida keng tarqalganligi sifatida bayon etilgan.

Kalit so'zlar: korporativ sport, rivojlanish tendensiyalari, globallashtirish, trendlar, malakali mutaxassislar, xorijiy tajriba.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I10Y2025N79>

Kirish. Xorijda korporativ sportni rivojlantirishning dolzarb tendensiyalari hamda ularni o'zbek jismoniy madaniyati va sportida joriy etish "Team Building" atamasi katta biznesga o'tgan asrning 60-yillarida sportdan kelgan. Samaradorlik aksiomasi-yagona mexanizm sifatida ishlaydigan muvofiqlashtirilgan, professional jamoani qurish ko'p yillar davomida shakllangan korporativ tadbirlarni tashkil etishning ulkan bozoriga qaramay, "Team Building" ning mohiyati va asl ma'nosi asta-sekin yo'q bo'lib ketdi.

Endi bu atama odatda bayram shaklida jamoaviy tadbirni o'tkazishdan iborat bo'lgan bayram korporativ partiyalarini anglatadi. Bu har doim ham xodimlarni birlashtirish uchun samarali emas va deyarli har doim xodimlarning sog'ligiga zarar yetkazadi (zararli oziq-ovqat, alkogol va boshqalar). Hozirgi vaqtda jamoani shakllantirish jarayoni qulaylik zonasini tark etishni to'xtatdi va kadrlar bo'limlari uchun rasmiy qo'shimcha yukka aylandi, bu esa xodimlarning mehnat unumdorligiga yomon ta'sir ko'rsatishni sekinlashtirmadi.

Shunday qilib, biz chet elda korporativ sportni rivojlantirishning birinchi tendensiyasini ajratib ko'rsatishimiz mumkin: korporativ sport dasturlarini korxonalar uchun majburiy darajada faol joriy etish, tashkilot xodimlarining birlashishi va ularga sog'lom turmush tarzi qadriyatlarini singdirish ahamiyatini oshirishga asoslangan.

Boshqacha qilib aytganda, korporatsiyalar xodimlarning birligi va norasmiy aloqasini shakllantirish va qo'llab-quvvatlash uchun an'anaviy ravishda ba'zi xodimlarni ajratish, bayram davomida kollegial bo'linish, spirtli ichimliklarni iste'mol qilish, ortiqcha ovqatlanish va hokazolarga olib keladigan konservativ korporativ partiyalarga qaraganda jismoniy madaniyat, sog'lom raqobat, tanani mustahkamlashni targ'ib qiluvchi raqobatbardosh tadbirlarni o'tkazish maqsadga muvofiqdir. Jismoniy tarbiya va korporativ sport aholini ommaviy sport bilan shug'ullanishga jalb qilishning samarali omilidir. Korporativ sport korxonalarda xodimlarning jismoniy faolligi vositasi sifatida dunyoning ko'plab mamlakatlarida keng tarqalgan

Dastlab, xodimlarni jalb qilish, rag'batlantirish va ushlab turishning ushbu usuli keyinchalik Yevropa mamlakatlari rahbarlari tomonidan qabul qilingan AQSh tashkilotlarida qo'llanila boshlandi. Korporativ sportning rivojlanish tendensiyalari, uning iqtisodiy va ijtimoiy ko'rsatkichlarga ijobiy ta'siri, barqaror axloqiy va psixologik muhit, xodimlarni jismoniy faoliyatga jalb qilish orqali tashkilotlarda sog'lom turmush tarzini olib borish ilmiy qiziqish uyg'otadi. Mamlakatimizda xorijda korporativ sportni rivojlantirish bo'yicha ijobiy tajribani joriy etish juda ham muhim hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi. Masalan, rus olimlarining tadqiqotlari bir qatorlarni aniqladi chet elda korporativ sportni rivojlantirish tendensiyalari: - korporativ sport dasturlarini majburiy darajada joriy etish xodimlar birligi omili muhim ahamiyatga ega bo'lgan kompaniyalar uchun;- xodimlarga sog'lom turmush tarzini olib borishni tashkil etish; - xodimlarga korporativ madaniyat va dasturlar doirasida tashkilot tomonidan amalga oshiriladigan keng tanlovni taqdim etish, bu erda har kim o'zini namoyon qilish yo'lini topishi mumkin, mushak va psixologik ohangning pasayishi ish oqimidan bo'shashish, ya'ni. stress va bezovtalik darajasining pasayishi kuzatilishiga ta'rif berishgan.[1]

Tadqiqotimizning metodlari va uslublari. Tadqiqot jarayonida ilmiy-metodik adabiyotlarni qiyosiy-tanqidiy o'rganish, tahlil qilish, umumlashtirish, kuzatish, tizimli tahlili, natijalarni umumlashtirish usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi. O'rganilgan ushbu xorijiy korporativ sport ma'lumotlari asosida, statistik ko'rsatkichlarga asoslanib, korporativ sport qonuniyatlari ta'kidlangan:-ishtirokchilar, sport turlari, musobaqalar sonini ko'paytirish, sport tadbirlarini tashkil etishda tadbirlarni boshqarish darajasini oshirishni o'z ichiga olgan korporativ sport harakatini rivojlantirish:-korporativ sport tadbirlarini (Event-menejerlar, hakamlar, murabbiylar, o'qituvchilar) o'tkazish uchun maxsus malakali xodimlarni tayyorlashni zarurati; yangi sport ixlosmandlarining paydo bo'lishiga olib keladigan korporativ sportga bo'lgan

qiziqishning ortishi munosabati bilan tegishli moddiy baza va infrastrukturani yaratish alohida tashkilot (shahar)ning ommaviy sport tadbirlari uchun yagona kalendar rejasini tuzish kerak.

Bundan tashqari, korporativ sport jamoalari muxlislarining qiziqishi ortib borayotganini ham hisobga olish kerak, bu korporativ sportni ilgari surishda samarali omil bo'lishi mumkin. Muxlislar, sport tadbiridan tashqari, turli xil sport tovarlari bilan ham qiziqishadi, bu sport marketingi uchun noyob obyektidir.

Korporativ sportni rivojlantirishda tashkilotlarning sport obyektlariga ega bo'lgan va o'zaro manfaatli asosda sport infratuzilmasini ijaraga berish shartnomasini tuzishi mumkin bo'lgan ta'lim muassasalari bilan hamkorligi muhim rol o'ynaydi.

Xorijiy korporativ kompaniyalar ta'lim muassasalari bilan o'zaro aloqalar kanallarini faol rivojlantirmoqda va o'quv yurtlarining sport obyektlari tobora ko'proq korporativ sport tadbirlari o'tkaziladigan joylarga aylanmoqda.

O'z navbatida, ijarachi kompaniyalar ta'lim muassasalarining homiylari, sport anjomlari etkazib beruvchilari, ijara obyektlarida ta'mirlash ishlarini olib borishda yordam berishadi, bitiruvchilarni professional yo'naltirilgan yo'nalishlar bo'yicha seminarlar tashkil etishlari mumkin bo'lgan kompaniyalarda ish bilan ta'minlaydilar

Ushbu tendensiyalarning aksariyati singari, o'zbek kompaniyalarining ta'lim muassasalari bilan hamkorligi ham sust integratsiyalashgan. Zamonaviy korporativ sportda ko'plab sport turlari to'plami sizning jismoniy qobiliyatingiz va yoshingizni hisobga olgan holda xodim afzal ko'rgan har qanday sport bilan shug'ullanishga imkon beradi.

Biroq, chet elda Yaponiyada paydo bo'lgan korporativ sportning eng mashhur shakli korporativ estafeta poygalari kabi yugurish intizomlari bo'lib, keyinchalik dunyoning ko'plab mamlakatlarida mashhurlikka erishdi eng qulay sport turi sifatida yugurish odamlarni mavqeyi va ijtimoiy mavqeyidan qat'iy nazar birlashtirishga qodir.

Biz yugurish faqat individual sport, shaxsiy mukofotlar, shaxsiy rekordlar ekanligiga o'rganib qolganmiz. Afsuski, Yaponiyada eng nufuzli yugurish musobaqasi "Ekiden" hisoblanadi. Bu yapon yugurish estafetasi, milliy boylik, yaponlarning g'ururi, madaniy boylik. Har yili o'tkaziladigan "Hakont Ekiden" Yaponiya televideniyesining eng ko'p ko'rilgan ko'rsatuvlaridan biridir.

Yaponiyada yugurish "Ekiden" bo'lib, u jamoaviy ish, hamkorlik va umumiy ishga hissa qo'shadi va natija uchun yuqori mas'uliyat ularga masofani bosib o'tmaslik imkoniyatini qoldirmaydi. "Ekiden" oliy ta'lim universitetlarga kirdi va bu harakatni "Yaponiya marafonining otasi" SHIZO Kanakuri talabalari orasida tarqatishni boshladi.

Yevropada bu estafeta, Yaponiyada esa "Ekiden" deb nomlanadi. Ikkalasi o'rtasida farq yo'q. Ekidenning maktabdan boshlang'ich sinflardan yugurishni boshlashi alohida e'tiborga loyiqdir. Yaponlar yaponlarning qaysi biri Olimpiya o'yinlarida yugurganini bilmasligi mumkin, ammo ekidenda kim va qaysi bosqichda g'alaba qozonganini hamma aniq bilishadi.

Yaponiyaliklar uchun jamoaviy ish va jamoaviy natija shaxsiydan ko'ra muhimroqdir. Har yili ko'plab ishtirokchilar Avstriya, Kanada, Xitoy, Germaniya, Fransiya, AQSh, Ispaniya va boshqa mamlakatlarda estafetada ishtirok etish uchun startga chiqishadi.

Bu yerda G'arb mamlakatlarida ishlaydigan aholi orasida turli xil ommaviy sport turlarining mashhurligi darajasining ushbu tendensiyasini ta'kidlash kerak. Turli xil to'siqlar, to'siqlar kurslari dunyoda tobora ommalashib bormoqda. Event menejerlari ushbu sport tadbirlariga o'ziga xos noyob qiyofa berishga harakat qilishadi

Xorijiy menejerlar va aksiyadorlar korporativ sportni rivojlantirishga katta ahamiyat berishadi va uni ishlab chiqarish munosabatlari va jamoaviy ruh axloqini shakllantirishga, qadriyatlar tizimi orqali tashkilotda do'stona ishdan tashqari munosabatlarni o'rnatishga sarmoya sifatida ko'rishadi: sport, sog'liq, faol turmush tarzi, norasmiy rahbarlarni aniqlash, korporativ sport tadbirlarini ommaviy axborot vositalari orqali ijtimoiy mas'uliyatli kompaniya sifatida yoritish. ishlab chiqarish xodimlariga.

Xalqaro korporativ – sport faoliyatining boshqaruv apparati jahon korporativ sport federatsiyasi wfcs ma'lum ilmiy qiziqish uyg'otadi. Bu korporativ sportni boshqaradigan barcha davlatlarning milliy sport kompaniyalarini birlashtirgan ixtiyoriy notijorat tashkilotdir.

Kompaniyaning katta qismi ushbu federatsiyalar a'zolari xodimlar soni, mulkchilik shakllari, tashkiliy-huquqiy tuzilishi va faoliyat sohasi bo'yicha bir-biridan farq qiladi. WECS 2014-yil iyun oyida Yevropa korporativ sport federatsiyasi (EFCS) prezidenti Didier Beyyer va Osiyo sport kompaniyalarini birlashtirgan tashkilot tomonidan tashkil etilgan yosh federatsiya.

Uning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- sport orqali inson va madaniyatlararo aloqalarni mustahkamlash;
- kompaniyada muntazam jismoniy faollikni rag'batlantirish;
- sportning rekreatsion va rekreatsion tabiati muhimligini ta'kidlash.

Federatsiyaning qadriyatlari va mavzulari sog'liqni saqlash va farovonlikni yaxshilash, gender va ijtimoiy tenglik, ijtimoiy integratsiya, madaniyatlararo aloqa tajriba almashish va o'zaro hurmatdir.

Butunjahon korporativ sport federatsiyasi uchun jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanish imkoniyatini berish juda muhimdir, bu tashkilotning barcha xodimlariga ham keksa yoshdagi xodimlarga, ham yoshlarga va jismoniy imkoniyati cheklangan shaxslarga tegishli. Korporativ sportning ushbu xalqaro boshqaruv tashkilotining yuqoridagi maqsadlari, vazifalari hamda asosiy faoliyati ommaviy jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishning jiddiyligi va istiqbollari to'g'risida xulosa chiqarishga imkon beradi.

Tashkilotlarning korporativ madaniyatiga integratsiyalashuvi va sport infratuzilmasi obyektlaridan foydalanish tendensiyalarining xorijiy tajribasidan kelib chiqib, biz korporativ sportning xorijiy tendensiyasini joriy etish va O'zbekistonning korporativ sportiga xorijiy tajribani joriy etish darajasini dastlabki baholaymiz.

Davlatimiz rahbari tomonidan 2024-yil 4-dekabrdagi "Jamoaviy sport turlarini rivojlantirish va iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-421-sonli Qarori qabul qilindi.[2] Ushbu qaror asosida tadbirkorlik subyektlarini sportga jalb qilish va ular o'rtasida musobaqalar o'tkazilishini tizimli tarzda yo'lga qo'yish maqsad va vazifalari belgilab berilgan. Bunga biznes hamjamiyati, savdo-sanoat palatasi va jamoaviy sport turlari bo'yicha sport federatsiyalari (uyushmalari)ning:

- tadbirkorlik subyektlari xodimlarini jamoaviy sport turlari bilan muntazam shug'ullanib borishga jalb qilish;
- tadbirkorlik subyektlarida jamoaviy sport turlari bo'yicha sport klublarini tashkil qilish;
- tadbirkorlik subyektlari sport klublari o'rtasida "Korporativ sport o'yinlari" sport musobaqasini o'tkazib borish to'g'risidagi vazifalar belgilab olingan.

Shu o'tgan davr mobaynida mazkur sohadagi va yo'nalishdagi vazifalarni tartibga keltirish, ommaviy musobaqalarni o'tkazish borasida bir qator ishlar amalga oshirilgan bo'lsa-

da, ko'p hollarda korporativ sportni rivojlantirish va ommalashtirish masalasidagi ayrim yo'nalishlar e'tibordan chetda qolib ketayotganligi muhim masalalardan biri hisoblanadi.

Jumladan tadbirkorlik subyektlarida o'tkazilayotgan sport tadbirlari tizimli o'tkazilmasligi, tashkiliy va texnik jihatlari yetarli bo'lmaganligi sababli ularda mehnat qilayotgan ko'plab iqtidorli yoshlar seleksion musobaqalar bilan qamrab olinmayotganidir. Boshqacha qilib aytganda, harakatlar bir maqsad sari yo'naltirilmagan degan xulosalar kelib chiqmoqda.

Shu jumladan bugungi kunda xorijiy kompaniyalardan ancha orqada qolgan mamlakatda kichik, o'rta va yirik biznes korxonalarida korporativ sportni joriy etish, ammo kompaniya rahbarlari asta-sekin korporativ tadbirlarni o'tkazishning katta samaradorligini anglashga kelmoqdalar, ularning qadriyatlari sport, sog'lom turmush tarzi.

Hozirgi vaqtda yirik kompaniyalar barcha xodimlarni jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanishlari mumkin, ammo bizning mahalliy kompaniyalarimiz korporativ sportni taklif qilmaydi yoki uni futbol, stol tennisi, voleybol, badminton kabi juda tor doirada namoyish etadi.

O'zbekistonda korporativ sportni kengaytirish hozirgi kunda past darajada, ammo O'zbekiston korporativ sport assotsiatsiyasi tashkil etilgandan keyin katta istiqbolga urg'u qaratilmoqda.

Hozirgi vaqtda yirik kompaniyalar barcha xodimlarni jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanishlari mumkin, ammo bizning mahalliy kompaniyalarimiz korporativ sportni taklif qilmaydi yoki uni futbol, stol tennisi, voleybol, badminton kabi juda tor doirada namoyish etadi.

O'zbekistonda korporativ sport mamlakatda ommaviy sportni rivojlantirishning samarali choralaridan biri bo'lishi uchun nima qilish kerak? Korporativ sportni tashkilotlar faoliyatiga joriy etish uchun korporativ sport sohasida malakali kadrlar tayyorlash zarur.

Mehnat bozorida korporativ sportning Event menejeri, korporativ sport dasturlari menejeri kabi yangi mutaxassisliklarning paydo bo'lishi ularning tayyorgarligi boshlang'ich bosqichida. Sportni boshqarish va marketing kabi yo'nalishlar O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universitetida tayyorlandi, ular korporativ sport bo'yicha Event menejerlari bo'lishi mumkin edi.

O'qitiladigan o'quv fanlari jismoniy tarbiya va sportning keng yo'nalishlarini qamrab olgan. Biroq, 2024-2025-yillarda ushbu ta'lim yo'nalishi bo'yicha abituriyentlarni qabul qilish to'xtatildi. Jismoniy tarbiya va sport sohasida faqat sportga xos bo'lgan o'ziga xos xususiyatlar mavjud. Sport hodisasining oldindan aytib bo'lmaydiganligi, o'zgaruvchanligi, saqlanmasligi kabilar.

Bundan tashqari, agar biznesda maqsad maksimal foyda olish bo'lsa, unda sportda musobaqalarda sovrinli o'rinlarni qo'lga kiritish, agar biznesda foydaning bir foizini yo'qotish biznesmen uchun muhim bo'lmasa, unda sportda Olimpiya medalini qo'lga kiritish bir necha soniyani tashkil etadi.

Markaziy o'ziga xos xususiyatlarni davom ettirish mumkin, ammo yuqorida aytib o'tilganlar menejment va marketingning nazariy asoslari bir xil degan xulosaga kelishimizga imkon beradi, ammo ularni jismoniy tarbiya va sport sohasi uchun shablon sifatida ishlatish mumkin emas. Uning o'ziga xos xususiyatlar. Shuning uchun sportda menejment va marketingdan foydalanish va ularning inson faoliyatining boshqa sohalarida ta'sir qilish mexanizmini chalkashtirib bo'lmaydi.

Yuqorida sanab o'tilgan mutaxassisliklarni shiddatkorlikda tayyorlashni tiklash. UFKS jismoniy tarbiya va sport sohasiga oid ta'lim yo'nalishlari ro'yxatini kengaytirishga imkon beradi, bu o'zbek sportining, shu jumladan ommaviy korporativ sportning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Malakali mutaxassislarni tayyorlashdan tashqari, korporativ sport infratuzilmasi masalalarini hal qilish kerak. Bunday obyektlarni qurish O'zbekistonning yirik aksiyadorlik kompaniyalari tomonidan amalga oshirilishi mumkin va bunday imkoniyatga ega bo'lmagan kompaniyalar sport inshootlariga ega bo'lgan va o'z sport obyektlarini ijaraga beradigan ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilishlari mumki.

Ta'lim muassasalari pul mablag'laridan tashqari, ijarachi kompaniyalarida bitiruvchilarni ish bilan ta'minlash shartlari asosida sport inshootlarini taqdim etishlari mumkin. Korxonalarining aksariyat qismida korporativ sport tadbirlarining yagona kalendar rejasi mavjud emas.

Xorijiy mamlakatlarda inson resurslarini boshqarish samaradorligini oshirish va korporativ ijtimoiy javobgarlikni ta'minlash uchun ochiq ma'lumotlar tizimida yagona kalendar rejasini tuzish va nashr etish mavjud.

O'zbekiston korxonalarida bunday amaliyot amalga oshirilmaydi. Ushbu tendensiyalarning barchasi G'arb mamlakatlari tashkilotlariga va mamlakatimizda yetarli darajada tashkil etilmagan darajaga xosdir. Mamlakatimizda korporativ sportni ommaga joriy etish bo'yicha qanday tashkiliy va boshqaruv tadbirlarini o'tkazish kerak.

O'zbekiston korporativ sport Federatsiyasi tashkil etildi, korporativ dasturlarni boshqarishning yagona organi shakllantirildi. Mamlakatda korporativ sport segmentining faol o'sishiga to'sqinlik qiladigan bir qator to'siqlarni bartaraf etish kerak, masalan ba'zi tashkilotlarda rahbariyatning xodimlarga yetarlicha e'tibor bermasligi, ichki ijtimoiy javobgarlik darajasini oshirish mexanizmlarini joriy etish muhimligini tushunmaslik va ro'yxatga qo'shimcha xarajatlarning yangi moddasini kiritish istagi ham yo'qdir.

Xulosa. Korxonalarda korporativ sport bo'yicha menejer lavozimi yo'qligi juda muhimdir. Yuqorida aytib o'tilganlarni va boshqa bir qator masalalarni hal etish aholini, ishchi xodimlarni jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanishga va korporativ sport orqali mamlakatda ommaviy sportni rivojlantirishga va 2030-yilgacha jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish konsepsiyasida belgilangan vazifalarni amalga oshirishga yordam beradi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Колтан С.В.,Конева Е.В «Корпоративный спорт и его миссия в развитии международной компании» Вестник Балтийского государственного университета им.И.Канта 2014 №5
2. O'zbekiston Prezidentining 2024-yil 4-dekabrdagi "Jamoaviy sport turlarini rivojlantirish va iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-421-sonli Qarori.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).